

KESKKONNAAMET

Sonni hoiuala kaitsekorralduskava 2013-2022

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SISUKORD.....	2
SISUKORD.....	2
1. Sissejuhatus.....	5
1.1. Ala iseloomustus.....	5
1.2. Maakasutus	6
1.3. Huvigrupid.....	7
1.4. Kaitsekord.....	7
1.5. Uuritus.....	8
1.5.1 Läbiviidud inventuurid ja uuringud	8
1.5.2 Riiklik seire.....	8
1.5.3 Inventuuride ja uuringute vajadus.....	9
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID.....	10
2.1. Elustik	10
2.2. Kooslused - niidud.....	10
2.2.1 Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)	11
2.2.2. Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510).....	12
2.2.3. Puisniidud (6530*).....	13
2.2.4. Puiskarjamaad (9070)	14
3. Ala ja selle väärtuste tutvustamine ning külastuskorraldus	15
4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE.....	16
4.1 Tegevuste kirjeldus	16
4.1.1 Inventuurid ja uuringud.....	16
4.1.2 Tähistamine.....	16
4.1.3 Koosluste hooldus.....	17
4.1.4. Kaitse-eemärkide korrigeerimine.....	18
4.1.5. Elupaigaandmete uuendamine Natura standardandmebaasis	19
4.1.6. Kaitsekorralduskava uuendamine	19
4.2 Eelarve	20

5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE	22
KASUTATUD KIRJANDUS.....	24
LISAD.....	25
Lisa 1. Kaitsekorda reguleerivad õigusaktid.....	25
Lisa 2. KKK koostamise käigus tehtud kaitsekorra muutmise ettepanekud.....	27
Lisa 3. Väärtuste koondtabel.....	28
Lisa 4. Avalikustamise materjalid.....	29
Lisa 5. Fotod	30

Vastavalt looduskaitseaduse § 25. on kaitsekorralduskava hoiualade ja kaitsealade alapõhise kaitse korraldamise aluseks.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva Sonni hoiuala kaitsekorralduskava (edaspidi ka *KKK*) eesmärk on:

- anda lühike ülevaade kaitstavast alast (edaspidi *ala*)- selle kaitsekorrast, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest;
- analüüsida ala eesmärke ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile;
- arvestades alale seatud eesmärke määrata mõõdetavad kaitse-eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis;
- anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest teguritest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega;
- määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega;
- luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

Kaitsekorralduskava koostamisel viidi läbi üks kaasamiskoosolek. *KKK* avalikustamise materjalid on lisatud lisasse 4.

Kava koostamist koordineeris Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni kaitse planeerimise spetsialist Meelis Mägi (tel 506 3491, e-post: meelis.magi@keskkonnaamet.ee).

Kava koostasid Adepte Ekspert OÜ spetsialistid Piret Toonpere, Janek Kivi ja Anni Naaris (tel: 5059914, e-post: info@adepte.ee).

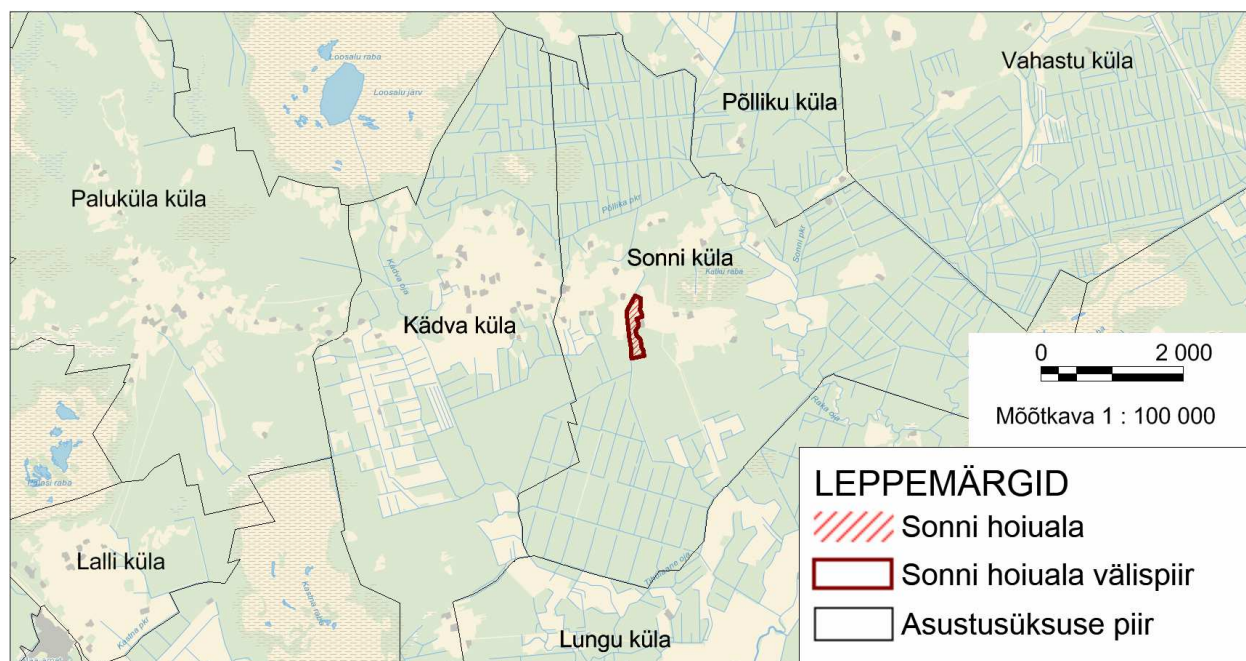
KAITSEKORRALDUSKAVA ON VALMINUD „RIIKLIKU STRUKTUURIVAHENDITE KASUTAMISE STRATEEGIA 2007-2013“ JA SELLEST TULENEVA „ELUKESKKONNA ARENDAMISE RAKENDUSKAVA“ PRIORITEETSE SUUNA „SÄÄSTVA KESKKONNAKASUTUSE INFRASTRUKTUURIDE JA TUGISÜSTEEMIDE ARENDAMINE“ MEETME „KAITSEKORRALDUSKAVADE JA LIIKIDE TEGEVUSKAVADE KOOSTAMINE LOODUSE MITMEKESISUSE SÄILITAMISEKS“ PROGRAMMI ALUSEL EUROOPA REGIONAALARENGU FONDI VAHENDITEST.

1. SISSEJUHATUS

1.1. ALA ISELOOMUSTUS

Euroopa väärtuslike ja ohustatud looma-, linnu- ja taimeliikide ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitseks on loodud üle-euroopaline loodus- ja linnualade võrgustik – Natura 2000. Kuna Eesti kuulub Euroopa Liitu, tuleb korraldada Natura alade kaitse sealsete loodusväärtuste säilimiseks. Väljaspool kaitsealasid (rahvuspark, looduskaitseala, maastikukaitseala) paiknevate Natura 2000 võrgustiku alade kaitseks on moodustatud hoiualad, sh Sonni hoiuala.

Sonni hoiuala asub Raplemaal Kärü vallas Sonni külas Mäe kinnistul (37501:001:1080) (Joonis 1). Hoiuala pindala on 12,8 ha.

Joonis 1. Sonni hoiuala paiknemine. Joonise alus: Eesti Baaskaart, Maa-ameti WMS-rakendus.

Maastikuliselt paikneb hoiuala Kõrvemaa maastikurajoonis. Hoiuala maastik on tasane. Kõrgusarvud jäävad vahemikku 66-68 meetrit üle merepinna.

Bioloogiliselt on alal valdavad poollooduslikud niidukooslused ja puiskarjamaad, mis hõlmavad ligi poolt hoiualast. Ülejäänud osas on valitsevaks ca 25 aastane haava enamusega puistu.

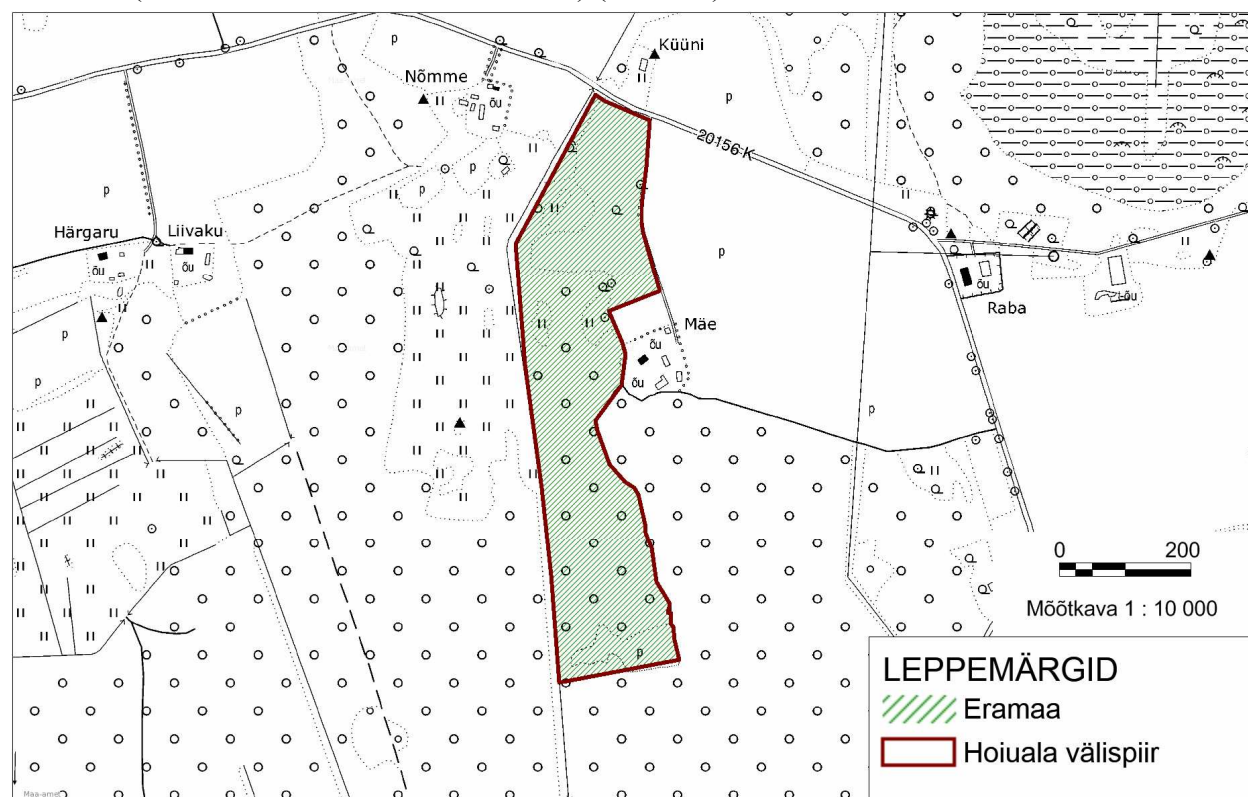
Hoiuala on moodustatud Vabariigi Valitsuse 27.07.2006 määrusega nr 175 Hoiualade kaitse alla võtmise Rapla maakonnas. Hoiuala on moodustatud Sonni loodusala baasil. Sonni loodusala on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldusega nr 615-k Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirja.

Sonni hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*, orhideede oluliste kasvualade), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530*) ja puiskarjamaade (9070) kaitse. Sonni loodusala kaitse-eesmärkides puudub elupaigatüüp 6210*, on aga lisaks elupaigatüüp liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*).

Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala on moodustatud ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

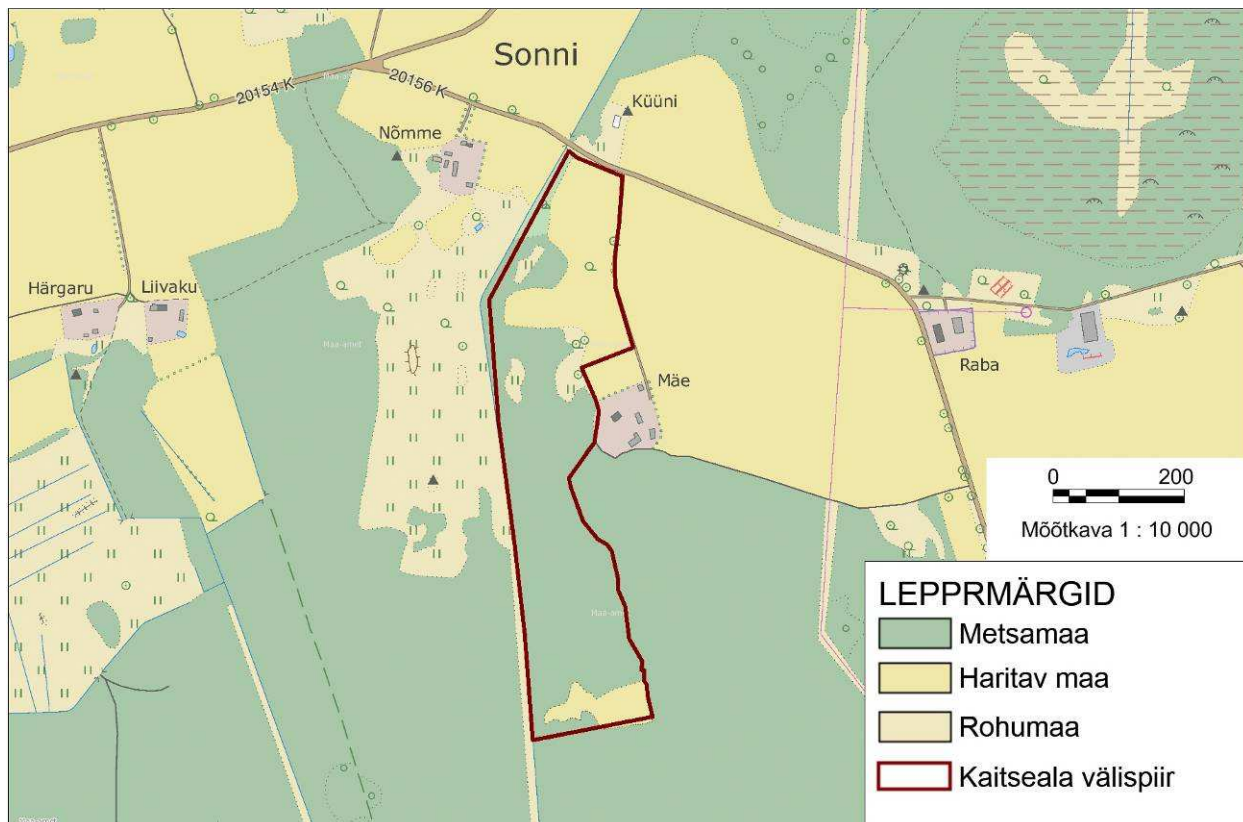
1.2. MAAKASUTUS

Sonni hoiuala pindala on 12,8 ha. Hoiuala asub täies ulatuses ühel eraomandisse kuuluval kinnistul (Mäe – katastri nr 37501:001:1080) (Joonis 2).

Joonis 2. Maaomandi jaotuse teemakaart. Joonise alus: Eesti Põhikaart, Maa-ameti WMS-rakendus.

Kõlvikuliselt on hoiualal on valitsevaks mets ja põõsastik, mis katab ca 65 % hoiuala pindalast. Sellele järgneb heinamaa ca 30 % ning ülejäänud alast ca 4,5 % on rohumaa. Muu maakasutuse osakaal jääb alla 1 %.

Joonis 3. Kõlvikulise jaotuse temakaart. Joonise alus: Eesti Põhikaart, Maa-ameti WMS-rakendus.

1.3. HUVIGRUPID

- **Keskkonnaamet** - kaitseala valitseja. Keskkonnaameti eesmärk on tagada ala eesmärgiks olevate väärtuste soodne seisund.
- **RMK** – ala külastuse korraldaja, külastusobjektide rajaja ja hooldaja, piiritähiste paigaldaja ja hooldaja.
- **Käru vallavalitsus** – hoiuala potentsiaali rakendamine piirkonna arenguks.
- **Maaomanik** – on huvitatud maaomandi kasutamisest, maaomandi tuludest ja korrastatud maastikest.
- **Külastajad** (turistid, puhkajad, kohalikud elanikud) – on huvitatud puhta looduskeskkonna säilimisest ja võimalusest hoiuala loodusväärtustega tutvumiseks.

1.4. KAITSEKORD

Erinevalt kaitsealadest, puuduvad hoiualadel kaitse-eeskirjad ning kaitsekord tuleneb otseselt Eesti Vabariigis kehtivast seadusandlusest, eeskätt looduskaitseseadusest. Otseselt looduskaitseseadusest tulenevad ka piirangud majandustegevusele.

Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi. Hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.

Ilma valitseja nõusolekuta on keelatud:

- muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
- koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- väljastada metsamajandamiskava;
- kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- anda nõusolekut väikehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- anda projekteerimistingimusi;
- anda ehitusluba;
- rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikehitise ehitamiseks.

Järgmiste tegevuste kavandamisel tuleb esitada hoiuala valitsejale teatis:

- teede rajamine,
- loodusliku kivimi või pinnase teisaldamine,
- veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine,
- biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine,
- loodusliku ja poolloodusliku rohumaa kultiveerimine ja väetamine,
- puude raiumine puisniiduilmelisel alal,
- maaparandussüsteemide rajamine ja rekonstrueerimine

1.5. UURITUS

1.5.1 LÄBIVIIDUD INVENTUURID JA UURINGUD

Sonni hoiuala elupaigatüüpe on teadaolevalt esmakordselt inventeeritud 2002 Pärandkoosluste ühingu inventuuri raames. Täpsustav poollooduslike koosluste inventuur on teostatud M. Mesipuu ja K. Kaljundi poolt 2009 a ja 2010 aastal. Inventuuriga täpsustati koosluste seisundit ja paiknemist.

2002. aastal on hoiuala puistuid takseerinud Eesti Metsakorralduskeskus OÜ. Hoiuala on metsatakseerimise kohaselt määratud kolm naadi kasvukohatüüpi jäävat metsaeraldust, millele valdavaks puuliigiks on hall lepp ja haab. Puistueraldiste vanused jäävad vahemikku 25-50 aastat hoiuala lõunaosas ning 60-90 aastat hoiuala põhjaosas.

1.5.2 RIIKLIK SEIRE

Keskonnaregistri andmetel ei paikne Sonni hoiualal riikliku seire alasid.

1.5.3 INVENTUURIDE JA UURINGUTE VAJADUS

Alal paiknevad mitmed poollooduslikud niidukooslused, millele on iseloomulik kaitsealuste taimeliikide esinemine. Samuti on hoiuala maaomanik täheldanud vähemalt kolme liiki käpaliste esinemist (suur käopõll, kahelehine käokeel, harilik käoraamat). Kaardiandmed kaitsealuste taimeliikide kohta puuduvad. Selgitamaks võimalike kaitsealuste taimeliikide kasvukohti tuleb teostada kaitsealuse taimestiku inventuur.

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

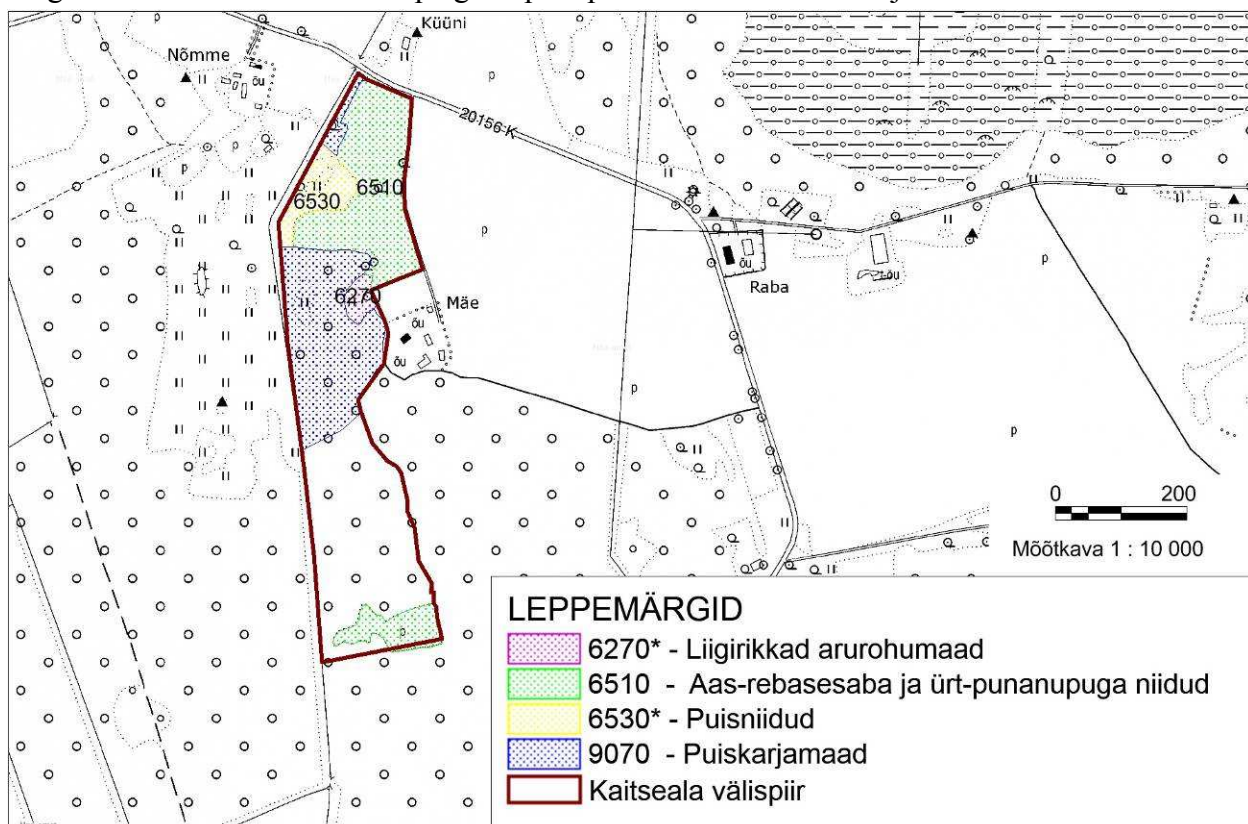
2.1. ELUSTIK

Sonni hoiuala kaitse-eesmärkide hulgas puudub loodusdirektiivi ja linnudirektiivi lisades nimetatud liikide kaitse. Samuti puuduvad Keskkonnaregistris andmed kaitsealuste liikide esinemise kohta.

2.2. KOOSLUSED - NIIDUD

Sonni hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*, orhideede oluliste kasvualade), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530*) ja puiskarjamaade (9070) kaitse.

Elupaigatüüpide paiknemist ja seisundit täpsustati KKK koostamise raames lähtudes Keskkonnaregistri poollooduslike koosluste ja niitude andmekihtidest, ortofotost, põhikaardist ning alal tehtud välitöödest. Elupaigatüüpide paiknemine on esitatud joonisel 4.

Joonis 4. Natura elupaigatüüpide paiknemine Sonni hoiualal. Joonise alus: Eesti Põhikaart, Maaameti WMS-rakendus.

2.2.1 LIIGIRIKKAD NIIDUD LUBJAVAESSEL MULLAL (6270*)

Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*) - LoD I; KE – ei; LoA – jah

Sonni hoiuala kaitse-eesmärgina on nimetatud lubjarikkal mullal asuvate kuivade niitude (6210*) kaitset. Natura standardandmebaasi ja Keskkonnaregistri elupaigatüüpide kaardandmete kohaselt nimetatud **elupaika alal ei esine**. Selle asemel levib elupaigatüüp **6270* - liigirikkad niidud lubjavaesel mullal**.

See kasvukohatüüp paikneb silikaatsetel muldadel Fennoskandia madalikel, niiskustingimused varieeruvad kuivast parasniiskeni. Taimkate on kujunenud pikaajase karjatamise ja/või niitmise tulemusena. Ala ei tohi olla väetatud. Liigiline koosseis on eri geograafilistes piirkondades mullastiku- ja majandamistingimustest sõltuvalt muutuv. Hõlmab alasid, mida siiani majandatakse traditsioonilisel viisil või suhteliselt hiljuti maha jäetud liigirikkaid rohumaid. Seda kasvukohatüüpi iseloomustab eeskätt soontaimede liigirikkus, kasvab ka mitmeid ohustatud seeneliike (Paal 2000).

Natura andmebaasi kohaselt katavad liigirikkad arurohumaad 2,7 % hoiuala pindalast ehk 0,35 ha. Niitude esinduslikkus on määratud heaks (B). Samuti on elupaigatüübi loodusliku seisundi ja üldise hinnangu väärtuseks määratud B. Elupaigatüübi leviala korrigeeriti Keskkonnaregistri niidukoosluste andmekihi, põhikaardi ja ortofoto põhjal. Elupaigatüübi pindalaks on **0,25 ha**.

Antud elupaigatüübi säilimiseks on keelatud põllumajanduskemikaalide ja kasvuregulaatorite kasutamine ning kuivendamine. Vajalik on kas niitmine (peale lindude pesitsusaja lõppemist servast serva või keskelt lahku meetodil) või karjatamine koormusega 0,2-1,2 lü/ha.

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi esinemine 0,25 ha esinduslikkusega B või kõrgem, regulaarne hooldamine 0,25 ha.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi esinemine 0,25 ha esinduslikkusega B või kõrgem, regulaarne hooldamine 0,25 ha.
- Mõjutegurid ja meetmed:

+ *Elupaigatüüp on hooldatud (karjatatud).*

- *Elupaigatüüp ei ole kantud pool-looduslike koosluste kaardikihile (PRIA andmetesse) ja ei ole seega toetusõiguslik.*

Meetmed: Elupaigatüübi kandmine PRIA poolt kasutatavale pool-looduslike koosluste kihile.

- *Niidu võsastumine, valed hooldusvõtted (väetamine, purustatud hein jäetakse maha), mittesihipärane kasutamine (üleharimine põlluks).*

Meetmed: Regulaarse hoolduse jätkamine kogu koosluse esinemisala ulatuses.

2.2.2. AAS-REBASESABA JA ÜRT-PUNANUPUGA NIIDUD (6510)

Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) - LoD I; KE – jah; LoA – jah

Tegu on liigirikaste, vähe kuni mõõdukalt väetatud rohumaadega madalikest mägedeni. Taimekooslused kuuluvad *Arrhenatherion* või *Brachypodio-Centaureion*-liitkonda. Rohumaad on rikkad õistaimede poolest; niidetakse mitte enne nende õitsemist, kord või kaks aastas. Esineb nii niiskeid kui kuivi alatüüpe. Elupaigatüüpi kuuluvad ka kaua aega tagasi (10 aastat ja enam) sööti jäetud põllumaad, millel on enam-vähem taastunud looduslik taimkate (Paal 2000).

Natura standardandmebaasi kohaselt katavad aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud 23,6 % hoiualast ehk 3,01 ha. Elupaigatüübi esinduslikkuseks on määratud C, looduslikuks seisundiks B ja üldiseks seisundiks C.

Kaitsekorralduskava koostamise raames täpsustati elupaigatüübi asendit ja seisundit kasutades Keskkonnaregistri poollooduslike koosluste ja niitude kaardikihte, põhikaarti ning välitööde andmeid. Antud elupaigatüüpi paikneb hoiualal kahe eraldisena. Põhjaosas paikneb ca **3,06 ha** suurune kultuuristamise mõjuga pärisaruniit. Kooslust on viimase viie aasta jooksul iga-aastaselt niidetud. Elupaigatüübi esinduslikkuseks, looduslikuks seisundiks ja üldiseks seisundiks võib määrata C.

Väiksem elupaigatüübi eraldist paikneb hoiuala lõunaosas. Tegu on kultuurilise mõjuga pärisaruniiduga. Niitu on minevikus niidetud, kuid KKK koostamise ajal oli niit hooldamata. Niidulaigu pindala on **0,72 ha**. Eraldise esinduslikkust võib pidada heaks (B), üldist seisundit kõrgeks (B) ja looduslikku seisundit keskmiseks (C).

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi esinemine 3,78 ha, esinduslikkusega B ja regulaarne hooldamine 3,78 ha.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi esinemine 3,78 ha, esinduslikkuse B säilitamine 0,72 ha ning saavutamine 3,06 ha, regulaarne hooldamine 3,78 ha.
- Mõjutegurid ja meetmed

+ *Niidualad on osaliselt regulaarselt hooldatud.*

- *Elupaigatüübi lõunapoolne eraldis ei ole kantud pool-looduslike koosluste kaardikihile (PRIA andmetesse) ja ei ole seega toetusõiguslik.*

Meetmed: Elupaigatüübi kandmine PRIA poolt kasutatavale pool-looduslike koosluste kihile.

- *Koosluse võsastumine ja kinnikasvamine hoolduse katkemisel.*

Meetmed: Regulaarse hoolduse jätkamine, võsastunud alade taastamine ja edaspidine niitmine kogu koosluse esinemisala ulatuses.

2.2.3. PUISNIIDUD (6530*)

Puisniidud (6530*) - LoD I; KE – jah; LoA – jah

Puisniidud on väikestest puutukkadest, põdsastest ning avatud niidulaikudest koosnev taimkattekompleks. Tavalised puuliigid on saar (*Fraxinus excelsior*), kased (*Betula pendula*, *B. pubescens*), tamm (*Quercus robur*), pärn (*Tilia cordata*), jalakas (*Ulmus glabra*) ja/või hall lepp (*Alnus incana*). Puisniiduks nimetatakse regulaarselt niidetava rohustuga hõredat looduslikku puistut. Puisniit on poollooduslik kooslus; hõreda puurindega alad on Eestis tekkinud võsa ja puude osalise raiumise, niitmise ning karjatamise koosmõjul ning nende iseloomuliku ilme ja taimkatte püsimiseks on vaja iga-aastast niitmist või karjatamist (Paal 2000).

Natura standardandmebaasi kohaselt katavad puisniidud 6,3 % hoiualast ehk 0,76 ha. Andmebaas kohaselt on puisniit kõrge esinduslikkusega (A) ning kõrge loodusliku (A) ja üldise väärtusega (A). Keskkonnaregistri kaardandmete kohaselt on nii puisniidu esinduslikkus kui ka looduslik ja üldine väärtus hinnatud väärtusega C.

Hoiuala puisniitu on kohati niidetud. Täpsustades puisniidu paiknemist põhikaardi, ortofoto ja Keskkonnaregistri niidukoosluste andmete põhjal on elupaigatüübi pindalaks **0,81 ha**. Arvestades puisniidu reaalses seisundis, pindala (alla 1 ha) ning poollooduslike koosluste inventeerimise juhendit (Pärandkoosluste Kaitse Ühing 2010) on asjakohane määrata puisniidu esinduslikkuseks, looduslikuks väärtuseks ja üldiseks väärtuseks B.

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi pindala esinemine 0,81 ha esinduslikkusega B, regulaarne hooldamine 0,81 ha.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi pindala esinemine 0,81 ha esinduslikkusega B, regulaarne hooldamine 0,81 ha.
- Mõjutegurid ja meetmed

+ *Puisniit on regulaarselt hooldatud.*

- *Koosluse võsastumine ja kinnikasvamine*

Meetmed: Puisniidu taastamine (põdsarinde harvendamine vastavalt vajadusele), edaspidine järjepidev niitmine koos heina koristamise ja langenud okste kokku korjamisega kokku 0,81 hektaril

2.2.4. PUISKARJAMAAD (9070)

Puiskarjamaad (9070) - LoD I; KE – jah; LoA – jah

Puiskarjamaa on taimkattekompleks, milles puurinde tihedus on väga varieeruv – see võib sarnaneda hõreda metsaga või koosneda vaid üksikutest väikestest tukkadest ning vahelduda põõsastike ja avatud rohumaalaikudega, millel kasvavad eeskätt niiduliigid. Puudest on sagedasemad kased, mänd, hall lepp, kohati ka kuusk. Hemiboreaalses taimkattevööndis (sh Eesti) esineb ka alatüüpe, milles puudest valitsevad harilik tamm, harilik saar ja harilik sarapuu. Puiskarjamaad on kujunenud pikaajalise karjatamise mõjul ning need saavad säilida üksnes traditsioonilise kasutusviisi jätkudes (Paal 2000).

Natura standardandmebaasi kohaselt katavad puiskarjamaad 27,1 % hoiualast ehk 3,46 ha. Puiskarjamaade esinduslikkuseks ja üldiseks väärtuseks on määratud C, elupaigatüübi looduslikuks seisundiks B.

Elupaigatüübi pindala ja seisundit täpsustati Keskkonnaregistri poollooduslike koosluste ja niitude kaardiandmete, põhikaardi ja ortofoto põhjal. Puiskarjamaid esineb hoiualal kahe eraldisena – **0,21 ha ja 3,27 ha**. Puiskarjamaad on kohati karjatatud ja/või niidetud. Suurem eraldis on esinduslikkuse, looduslikult seisundilt ja üldhinnangult väärtusega B. Väiksem eraldis on esinduslikkuse, looduslikult seisundilt ja üldhinnangult väärtusega C.

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: Puiskarjamaade esinemine 3,48 ha esinduslikkusega B, regulaarse hooldamise tagamine 3,48 ha.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: Puiskarjamaade esinemine 3,48 ha esinduslikkuse B säilitamine 3,27 ha ning saavutamine 0,21 ha, regulaarse hooldamise tagamine 3,48 ha.
- Mõjutegurid ja meetmed:

+ *Puiskarjamaa on osaliselt hooldatud.*

- *Koosluse kinnikasvamine.*

Meetmed: Teostada karjatamist. Puiskarjamaa karjatamiskoormus peaks jääma vahemikku 0,3 – 1 loomühikut hektaril. Vajaduse korral tuleb puiskarjamaa lisaks hilissuvel üle niita.

3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS

Sonni hoiuala paikneb täies ulatuses eramaal ning koosluste eripärast tulenevalt on majandatav heina- ja karjamaana. Alal puuduvad tähised, infotahvlid ja viidad ning ala on osaliselt ümbritsetud okastraataedadega.

Eelnevast tulenevalt on hoiuala külastatavus madal ja otsene külastushuvi alal puudub. Peale maaomaniku ja koosluste majandamisega seotud isikute võib hoiualale sattuda üksikuid marju- ja seenelisi.

Hetkel hoiuala väärtusi ei tutvustata. Tulevikus ei planeerita külastuse suunamist ega suurendamist. Kohalike elanike ja juhukülastajate teavitamine kaitseväärtustest toimub ala tähistamise kaudu ja kooskõlastuste andmise raames erinevatele tegevustele.

Visioon ja eesmärk

- Visioon

Hoiuala külastus on madal ning selle külastajaskond koosneb valdavalt kohalikest inimestest, kes ala tunnevad. Aktiivset loodusharidust alal läbi ei viida ning ala ei propageerita massiteabevahendites.

- Eesmärk

Hoiuala külastatavus ei ole kasvanud.

Meetmed: tähiste paigaldamine.

4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE

4.1 TEGEVUSTE KIRJELDUS

4.1.1. INVENTUURID JA UURINGUD

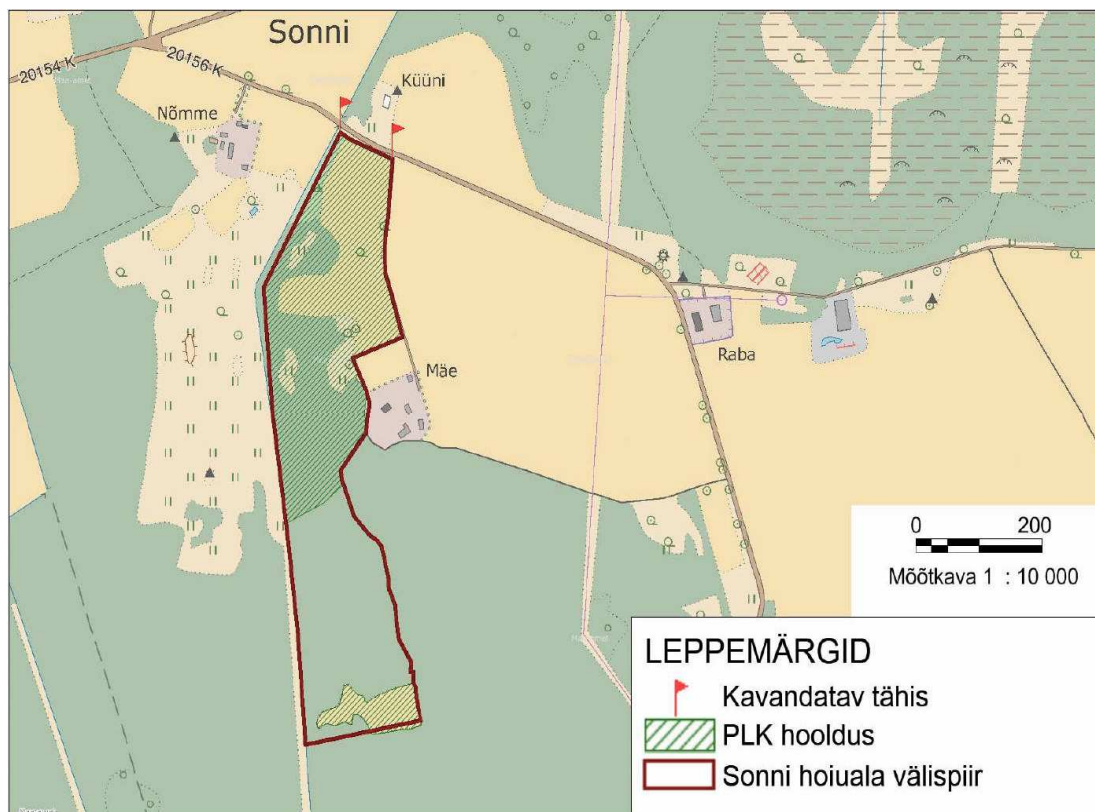
Inventuurid on vajalikud hoiuala kaitseväärtustest parema ülevaate saamiseks.

Alal paiknevad mitmed poollooduslikud niidukooslused, millele on iseloomulik liigirikkus ja kaitsealuste taimeliikide esinemine. Samuti on hoiuala maaomanik täheldanud vähemalt kolme liiki käpaliste esinemist. Selgitamaks võimalike kaitsealuste taimeliikide kasvukohti tuleb teostada kaitsealuse taimestiku inventuur. Tegevus kuulub III prioriteeti.

4.1.2. TÄHISTAMINE

Hoiualal puuduvad tähised. Tähiste soovitatav paiknemine on esitatud joonisel 5. Hoiuala tuleb tähistada vastavalt Keskkonnaministri määrusele „Kaitstava loodusobjekti tähistamise kord ja tähised“. Optimaalne on kahe tähise paigaldamine.

Tegevus kuulub II prioriteeti.

Joonis 5. Kaitsekorralduslikud tegevused. Joonise alus: Eesti Põhikaart, Maa-ameti WMS-rakendus.

4.1.3. KOOSLUSTE HOOLDUS

Sonni hoiualal on pool-looduslike koosluste esinemisalasid 8,32 hektaril. 2012. aasta andmetel hooldatakse neist ca 7,4 ha. Hooldatavatel aladel tuleb jätkata niitmist ja karjatamist (joonis 5).

Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)

Tegemist on loodusdirektiivi I lisas nimetatud prioriteetse elupaigatüübiga, mistõttu on Eestil kohustus ja vastutus nende koosluste pikaajaliseks säilimiseks. Elupaigatüüpi esineb hoiualal 0,25 ha. Tegu on karjatatava alaga. Koosluse säilimiseks on vajalik regulaarse hoolduse jätkamine.

Koosluse hooldamisel lähtutakse aru- ja soostunud niitude hoolduskavast (Mesipuu, 2011, kättesaadav Keskkonnaameti kodulehelt).

Koosluse hooldamine on I prioriteedi tegevus.

Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)

Elupaigatüüpi esineb hoiualal 3,78 ha. 2012. aasta andmetel toimus koosluse hooldamine 3,06 ha. Koosluse säilimiseks on vajalik regulaarse niitmise jätkamine ning regulaarse niitmise alustamine hoiuala lõunaosas asuval niidualal 0,72 ha.

Koosluse hooldamisel lähtutakse aru- ja soostunud niitude hoolduskavast (Mesipuu, 2011, kättesaadav Keskkonnaameti kodulehelt).

Koosluse hooldamise jätkamine on I prioriteedi tegevus, täiendava ala niitmine II prioriteedi tegevus.

Puisniidud (6530*)

Tegemist on loodusdirektiivi I lisas nimetatud prioriteetse elupaigatüübiga, mistõttu on Eestil kohustus ja vastutus nende koosluste pikaajaliseks säilimiseks. Elupaigatüüpi esineb 0,81 ha, mis 2011 a andmetel oli täies ulatuses hooldatav. Koosluse säilimiseks on vajalik regulaarse niitmise ja vajadusel järelkarjatamise jätkamine.

Puisniitude taastamisel ja hooldamisel lähtutakse vastavas hoolduskavas (Talvi, 2010, kättesaadav Keskkonnaameti kodulehelt) toodud juhistest.

Koosluse hooldamine on I prioriteedi tegevus.

Puiskarjamaad (9070)

Elupaigatüüpi esineb hoiualal 3,48 ha kahe eraldisena. 2012. aasta andmetel toimus koosluse hooldamine lõunapoolsel eraldisel ca 3,27 ha. Tuleb jätkata puiskarjamaa regulaarse karjatamisega. Puiskarjamaa karjatamiskoormus peaks jääma vahemikku 0,3 – 1 loomühikut hektaril. Vajaduse korral tuleb puiskarjamaa lisaks hilissuvel üle niita.

Põhjaosas paikneva puiskarjamaaosa säilimiseks on vajalik puiskarjamaa täiendav taastamine (võsa raie) ja regulaarne hooldamine. Taastatava ja hooldatava ala pindala on 0,21 ha. Tegu on II prioriteedi tegevusega.

Puiskarjamaade taastamisel ja hooldamisel lähtutakse vastavas hoolduskavas (Talvi, 2010, kättesaadav Keskkonnaameti kodulehelt) toodud juhistest.

Koosluse hooldamine on I prioriteedi tegevus.

4.1.4. KOOSLUSTE TAASTAMINE

Vajalik pool-looduslike koosluse taastamine kokku 0,93 ha. Tegu on II prioriteedi tegevusega.

Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)

Koosluse säilimiseks on vajalik ning regulaarse niitmise alustamine hoiuala lõunaosas asuval niidualal 0,72 ha.

Puiskarjamaad (9070)

Põhjaosas paikneva puiskarjamaaosa säilimiseks on vajalik puiskarjamaa täiendav taastamine (võsa raie) ja regulaarne hooldamine. Taastatava ja hooldatava ala pindala on 0,21 ha.

4.1.5. KAITSE-EEMÄRKIDE KORRIGEERIMINE

Vajalik on hoiuala ja loodusala kaitse-eemärkide korrigeerimine. Kaitse-eemärkideks olev elupaigatüüp lubjarikkal mullal kuivad niidud (6210*, orhideede oluliste kasvualad) asendada elupaigatüübiga Fennoskandia madalike liigirikkad arurohumaad (6270*).

Tegemist on II prioriteedi tööga.

4.1.6. ELUPAIGAANDMETE UUENDAMINE NATURA STANDARDANDMEBAASIS

Natura standardandmebaasis tuleb korrigeerida elupaigatüüpide andmed vastavalt käesoleva kaitsekorralduskava raames toimunud elupaigatüüpide pindala ja seisundi täpsustamisele.

Tegemist on II prioriteedi tööga, mida korraldab Keskkonnaministeerium.

4.1.7. KAITSEKORRALDUSKAVA UUENDAMINE

Kaitsekorralduskava eesmärgid on seatakse kümneks aastaks. Samas on eelarve ja tegevuskava planeerimine nii pikaks ajaks keeruline. Seetõttu tuleb viie aastase perioodi möödumisel (2017. aastal) hinnata esimese perioodi tulemuslikkust ja uuendada kaitsekorralduskava. Eelkõige tuleb ajakohastada ajakava ning eelarvet. Vahehindamise raames teostada kaitseväärtuste ülevaatus.

Kaitsekorraldusperioodi lõpus tuleb hinnata kaitse tulemuslikkust ning koostada uus kaitsekorralduskava järgnevaks perioodiks.

Tegu on I prioriteedi tööga.

4.2 EELARVE

Eelarve tabelisse 1 on koondatud eelnevate analüüsidenä esitatud tööd, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskavaga ettenähtud perioodi jooksul.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabel 1. Tegevuskava ja eelarve.

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Priori- teet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Maksumus kokku
					Sadades eurodes										
Inventuurid, seired, uuringud															
4.1.1.	Taimestiku inventuur	Inventuur	KA	III					5						5
Hooldus, taastamine ja ohjamine															
4.1.3.	Poollooduslike koosluste hooldamine 8,32 ha	Koosluse hooldustöö	MO	I	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	140
4.1.4.	Poollooduslike koosluste taastamine 0,93 ha	Koosluse taastamine	MO	II		2	2								4
Taristu, tehnika ja loomad															
4.1.2.	Hoiuala tähiste paigaldamine (2tk)	Kaitsealuste objektide tähistamine	RMK	II				4							4
Kavad, eeskirjad															
4.1.7.	Kaitsekorralduskava vahehindamine	Tegevuskava	KA	I					x						0
4.1.7.	Kaitsekorralduskava uuendamine	Tegevuskava	KA	I										x	

4.1.5.	Hoiuala kaitse-eesmärkide muutmine	Kaitsekorra muutmine	KA	II					x							0
Hoiuala tutvustamine ja keskkonnaharidus																
MUU																
4.1.6.	Elupaigaandmete uuendamine Natura standardandmebaasis	Muu	KeM	II					x							0
				Kokku	14	16	16	18	19	14	14	14	14	14	14	153

KA – Keskkonnaamet

KeM - Keskkonnaministeerium

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

MO - maaomanik

5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduskava on koostatud 10 aastaks (2013-2022). Kaitsekorraldusmeetmete tulemuslikkuse hindamiseks tuleb dokumenteerida kõik kaitsealal läbiviidavad kaitsekorraldusliku iseloomuga tööd ja tegevused. Kaitsekorraldusperioodi keskel ja lõpuks koostatakse kaitsekorralduse tulemuslikkuse analüüs.

Käesoleva kaitsekorralduskava tulemuslikkuse vahehindamine teostatakse 2017. aastal ning kava täitmise analüüs 2022. aastal. Kaitsekorralduskava täitmise analüüs on ühtlasi ka aruanne selle täitmise efektiivsuse osas.

Koosluste seisundit hinnatakse nende säilimiseks vajaliku kaitsekorra tagamise ning nende elupaikade loodusliku seisundi määratlemise läbi. Pool-looduslike koosluste puhul on tulemuslikkuse hindamise kriteeriumiks hooldatavate koosluste pindala ja esinduslikkus. Kaitsekorraldus on olnud tulemuslik, kui on säilinud või suurenenud väärtuslike elupaigatüüpide pindala ja esinduslikkus jäänud samale tasemele või tõusnud.

Kaitsekorraldusperiood on olnud edukas, kui on rakendatud ja teostatud kaitsekorralduskavas planeeritud kaitsekorralduslikud tegevused. Kaitseväärtuste säilimise osas tuleb kaitsekorraldusperioodi tulemuslikkuse hindamise aluseks võtta tabelis 2 toodud näitajad.

Tabel 2. Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
2.2.1.	Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)	Koosluse pindala ja esinduslikkus Hooldatava ala pindala.	Elupaigatüübi esinemine 0,25 ha esinduslikkusega B, regulaarne hooldamine 0,25 ha.	Elupaigatüübi esinemine 0,25 ha esinduslikkusega B või kõrgem, regulaarne hooldamine 0,25 ha.	Hooldamise jätkumisel eeldatakse elupaigatüüpide esinduslikkuse säilimist või mõningast tõusu.
2.2.2.	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)	Koosluse pindala ja esinduslikkus Hooldatava ala pindala	Elupaigatüübi esinemine 3,78 ha, esinduslikkus C ja B, regulaarne hooldamine 3,06 ha.	Elupaigatüübi esinemine 3,78 ha, esinduslikkuse B säilitamine 0,72 ha ning saavutamise 3,06 ha, regulaarne hooldamine 3,78 ha	
2.2.3.	Puisniidud (6530*)	Koosluse pindala ja esinduslikkus Hooldatava ala pindala	Elupaigatüübi esinemine 0,81 ha esinduslikkusega B, regulaarne hooldamine 0,81 ha.	Elupaigatüübi pindala esinemine 0,81 ha esinduslikkusega B, regulaarne hooldamine 0,81 ha.	
2.2.4.	Puiskarjamaad (9070)	Koosluse pindala ja esinduslikkus Hooldatava ala pindala	Elupaigatüübi esinemine 3,48 ha esinduslikkusega C ja B, regulaarne hooldamine 3,27 ha.	Puiskarjamaade esinemine 3,48 ha esinduslikkuse B säilitamine 3,27 ha ning saavutamise 0,21 ha, regulaarse hooldamise tagamine 3,48 ha.	

KASUTATUD KIRJANDUS

Allikmaterjalid:

Paal, J. 2000. "Loodusdirektiivi" elupaigatüüpide käsiraamat. TÜ botanika ja ökoloogia instituut. Tartu. Kättesaadav: <http://www.botany.ut.ee/jaanus.paal/n2000.pdf>

Pärandkoosluste Kaitse Ühing. 2007. 171 hoiuala poollooduslike koosluste kaitsekorralduskava aastateks 2008-2011. Kinnitatud keskkonnaministri 15. mai 2008. a käskkirjaga nr 535.

Pärandkoosluste Kaitse Ühing. 2010. Juhend loodusdirektiivi i lisa poollooduslike elupaigatüüpide seisundi hindamiseks. Töövõtulepingu nr 4 -1.1/244 aruanne. Kättesaadav: http://www.keskkonnaamet.ee/hange/kkk-hankematerjalid/PLK_inv_materjalid/PLK_hindamise_juhend.pdf

Talvi, T. 2010. Eesti puisniidud ja puiskarjamaad – hooldamiskava. Kättesaadav: http://www.keskkonnaamet.ee/public/PLK/Lisa_3_Puisniitude_puiskarjamaade_hoolduskava_2011.pdf

Seadused, määrused:

Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri ([RTL 2004, 111, 1758](#))

Hoiualade kaitse alla võtmine Rapla maakonnas ([RT I 2006, 37, 276](#))

Kaitstava loodusobjekti tähistamise kord ja tähised ([RTL 2004, 78, 1255](#))

Loodushoiutoetuse taotlemise, taotluse läbivaatamise ja toetuse maksmise kord, nõuded toetuse maksmiseks ja toetuse määrad ([RTL 2004, 75, 1228](#))

Looduskaitseseadus ([RT I 2004, 38, 258](#))

Andmebaasid:

EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem): <http://loodus.keskkonnainfo.ee>

eElurikkus: <http://elurikkus.ut.ee/>

Keskkonnaregister: <http://register.keskkonnainfo.ee>

Maa-ameti geoportaal: <http://geoportaal.maaamet.ee>

Natura standardandmebaas: <http://natura2000.eea.europa.eu/>

Riiklik keskkonnaseire programm: <http://seire.keskkonnainfo.ee/seireveeb/>

LISAD

LISA 1. KAITSEKORDA REGULEERIVAD ÕIGUSAKTID

VÄLJAVÕTE VABARIIGI VALITSUSE 27.07.2006 MÄÄRUSEST NR 175 "HOIUALADE KAITSE ALLA VÕTMINE RAPLA MAAKONNAS"

§ 1. Rapla maakonnas kaitse alla võetavad hoiualad ja kaitse alla võtmise eesmärk

(1) Rapla maakonnas võetakse kaitse alla järgmised hoiualad:

28) Sonni hoiuala, mille kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*, orhideede oluliste kasvualade), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitud (6510), puisniitude (6530*) ja puiskarjamaade (9070) kaitse;

VÄLJAVÕTE LOODUSKAITSESEADUSEST

§ 14. Üldised kitsendused

(1) Kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei või ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;
- 4) [kehtetu - [RT I 2007, 25, 131](#) - jõust. 01.04.2007]
- 5) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 6) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 7) anda projekteerimistingimusi;
- 8) anda ehitusluba;
- 9) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks. [[RT I 2007, 25, 131](#) - jõust. 01.04.2007]

(2) Kaitstava loodusobjekti valitseja ei kooskõlasta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevust ja muud tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

(3) Kaitstava loodusobjekti valitseja võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevuste ja muude tegevuste, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajavad kaitstava loodusobjekti valitseja

nõusolekut, kooskõlastamisel kirjalikult seada tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

- (4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevusi ei esitatud kaitstava loodusobjekti valitsejale kooskõlastamiseks või tegevustes ei arvestatud käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel seatud tingimusi, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.
- (5) Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitstava loodusobjekti kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit. [[RT I 2009, 3, 15](#) - jõust. 01.02.2009]

§ 32. Hoiuala

- (1) Hoiuala moodustatakse loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisundi tagamiseks, kui see ei ole tagatud muul käesoleva seadusega sätestatud viisil.
- (2) Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.
- (3) Hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.
- (4) Metsaseaduse kohase metsateatise menetlemisel tuleb arvestada hoiuala kehtestamise eesmärki. Hoiuala valitseja võib kohustada:
 - 1) tegema kavandatavat metsaraiet kindlaks määratud ajal;
 - 2) kasutama kavandatava raie korral kindlaks määratud tehnoloogiat.
- (4¹) Kui kavandatav uuendusraie on kooskõlas käesoleva paragrahvi lõigetega 2 ja 3, on hoiualal lubatud lageraie langi suurus kuni kaks hektarit ja laius kuni 30 meetrit ning turberaie langi suurus kuni viis hektarit. [[RT I 2009, 53, 359](#) - jõust. 21.11.2009]
- (5) Hoiualal kavandatava tegevuse mõju elupaikade ja liikide seisundile hinnatakse keskkonnamõju hindamise käigus või käesoleva seaduse §-s 33 sätestatud korras.

LISA 2. KKK KOOSTAMISE KÄIGUS TEHTUD KAITSEKORRA MUUTMISE ETTEPANEKUD

Vajalik on hoiuala kaitse eesmärkide korrigeerimine. Kaitse-eesmärkides olev elupaigatüüp lubjarikkal mullal kuivad niitud (6210*, orhideede oluliste kasvualad) asendada elupaigatüübiga liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*). Keskkonnaregistris ja Natura standardandmebaasi ei ole elupaigatüüpi 6210* registreeritud ja kaitsekorralduskava koostamiseks tehtud välitööd kinnitasid, et looduses leviv elupaik on 6270*, mis vastab Sonni loodusala kaitse eesmärkidele.

LISA 3. VÄÄRTUSTE KOONDTABEL

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk 30 a perspektiivis	Ohutegur	Meede	Oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks
Elustik					
Kooslused					
2.2.1	Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)	Elupaigatüübi esinemine 0,25 ha esinduslikkusega B või kõrgem, regulaarne hooldamine 0,25 ha.	Hoolduse katkemine, võsastumine ja kinnikasvamine	Regulaarse hoolduse jätkamine ja edaspidine niitmine kogu koosluse esinemisala ulatuses.	Elupaigatüübi esinemine 0,25 ha esinduslikkusega B või kõrgem, regulaarne hooldamine 0,25 ha.
2.2.2.	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)	Elupaigatüübi esinemine 3,78 ha, esinduslikkusega B ja regulaarne hooldamine 3,78 ha.	Hoolduse katkemine, võsastumine ja kinnikasvamine	Regulaarse hoolduse jätkamine ja edaspidine niitmine kogu koosluse esinemisala ulatuses.	Elupaigatüübi esinemine 3,78 ha, esinduslikkuse B säilitamine 0,72 ha ning saavutamine 3,06 ha, regulaarne hooldamine 3,78 ha
2.2.3.	Puisniidud (6530*)	Elupaigatüübi pindala esinemine 0,81 ha esinduslikkusega B, regulaarne hooldamine 0,81 ha.	Hoolduse katkemine, võsastumine ja kinnikasvamine	Regulaarse hoolduse jätkamine ja edaspidine niitmine kogu koosluse esinemisala ulatuses.	Elupaigatüübi pindala esinemine 0,81 ha esinduslikkusega B, regulaarne hooldamine 0,81 ha.
2.2.4.	Puiskarjamaad (9070)	Puiskarjamaade esinemine 3,48 ha esinduslikkusega B, regulaarse hooldamise tagamine 3,48 ha.	Hoolduse katkemine, võsastumine ja kinnikasvamine	Teostada karjatamist 3,48 ha. Puiskarjamaa karjatamiskoormus peaks jääma vahemikku 0,3 – 1 loomühikut hektaril. Vajaduse korral tuleb puiskarjamaa lisaks hilissuvel üle niita.	Puiskarjamaade esinemine 3,48 ha esinduslikkuse B säilitamine 3,27 ha ning saavutamine 0,21 ha, regulaarse hooldamise tagamine 3,48 ha.

LISA 4. AVALIKUSTAMISE MATERJALID

Vormistatud eraldi failina kuna võib sisaldada isikuandmeid.

LISA 5. FOTOD

Foto 1. Puiskarjamaa hoiuala keskosas. Foto 01.08.2012.

Foto 2. Värskelt niidetud pärisaruniit hoiuala põhjaosas (elupaigatüüp 6510). Foto 01.08.2012.

Foto 3. Hoiuala lõunaosas asuv pärisaruniit (elupaigatüüp 6510). Niiduala on viimastel aastatel olnud niitmata. Foto 01.08.2012.

Foto 4. Hoiuala põhjaosas asuv niidetud pärisaruniit ja piirnev puiskarjamaa. Foto 01.08.2012.